Základní škola Mladá Boleslav, příspěvková organizace

se sídlem Václavkova 950, Mladá Boleslav II, 293 01 Mladá Boleslav

Váha čmelákova těla vzhledem k nosnosti jeho křídel mu činí nemožným, aby létal.
On to ale neví a tak létá.

Protokol sexuality

Základní postoje k sexualitě

Vzhledem k tomu, že naše škola působí ve všech oblastech výchovy a vzdělání, tedy i v oblasti sexuality, bylo potřeba přesně vymezit tuto oblast. Na tomto protokolu se podíleli všichni pedagogové školy, zpracovali ho na základě potřeb a specifik žáků. Vzdělání poskytujeme žákům s mentálním postižením, kombinovaným postižením a autismem, a proto je tato oblast velmi široká a stále se mění vzhledem ke změnám v sestavě žáků a jejich přirozenému vývoji. S tímto protokolem jsou seznámeni rodiče, klíčoví pracovníci a zákonní zástupci žáků.

Naše škola plně zaujímá následující stanovisko:

„Sexualita je podstatná a cenná součást lidského života, která vede k pocitu vlastního sebeuvědomění, osobního štěstí a naplnění. Každý člověk mladý nebo starý, s handicapem nebo bez něj, je sexuální bytost a má právo na prožití vlastní sexuality. Její projevy se liší podle možností, tužeb a potřeb každého jedince. Platí to bez výjimky i pro lidi s mentálním postižením Sexualita přispívá ke kvalitě života lidí s mentálním postižením.“

Škola má určená pravidla pro chování žáků v oblasti sexuality:

- žáci (naší školy) se učí a chovají podle pravidel a obecně platných norem společenského chování
- žáci se neobnažují před ostatními
- za přítomnosti dalších osob se nedotýkají svých intimních oblastí
- nedotýkají se intimních oblastí ostatních osob
- při osobní hygieně a používání WC jim škola umožňuje maximální možné soukromí. Žáci, kteří jsou na plenách, jsou přebalováni tak, aby měli maximální možné soukromí (a jejich intimní partie vidělo co nejméně osob) Činnost je prováděna v úzkém okruhu 2-3 zaměstnanců provádějících obsluhu při hygieně a obsluhovaného žáka.
- s rodiči jsou řešeny všechny otázky sexuality jejich dítěte, teprve po vzájemné diskuzi a souhlasu rodičů (klíčových pracovníků, zákonných zástupců) budeme řešit postup

při obnažování (např.vytýčení vhodného prostoru), možnost masturbace, jiné sexuální orientace, milostných vztahů apod.

Naše škola se v oblasti sexuální výchovy zaměřuje na osvojení takových vědomostí, dovedností a návyků, které umožní žákům v budoucnosti:

- prožívat uspokojivý sexuální život
- umět pečovat o své zdraví
- umět správně reagovat na sexuální obtěžování v rodině, v okolí, ve škole
- v maximální možné míře samostatně provádět hygienu celého těla včetně intimních partií
- mít dostatek informací při vytváření si vhodných hranic v otázce sexuality
- žít ve společnosti ostatních lidí, aniž by svým chováním vzbuzovali pohoršení, omezení či ohrožení ostatních
- chovat se v souladu s právním povědomím

Problémové oblasti

Nelze přesně vystihnout všechny problémové oblasti, se kterými se setkáme. Mění se žáci školy, takže přichází i změny v obsahu a možnostech vyučování. Při zjištění jakýchkoli problémů v oblasti sexuality žáků, které nejsou obsaženy v tomto protokolu sexuality, bude problém pojmenován a řešen ve spolupráci s vedením školy, pedagogické rady a bude zpracován jako dodatek k tomuto protokolu. Vše se samozřejmě musí řešit s maximálním ohledem na žáka a jeho ochranu a v souladu s platnými zákony.

V současné době se nám nejproblémovější oblasti jeví tato:

- Dostatek intimity při hygieně žáků s těžkým kombinovaným postižením – výměna plen.
- Žáci, kteří mají trvale pleny nemají možnost dotýkat se svých pohlavních orgánů. Pokud mají tuto potřebu, řešíme, jestli poskytneme prostor a soukromí, kde bude žák moci být obnažen, aniž by se na něj někdo díval.
- Mohou žáci ve škole masturbovat? Žákům je poskytnuto soukromí na WC, kde mohou dělat, co potřebují, učitel koriguje časový prostor tak, aby nebyl narušen výchovně vzdělávací proces, zároveň zajišťuje dodržení hygienických norem.
- Někteří žáci se velmi často dotýkají svých intimních partií. Toto chování není zcela společensky přípustné, proto se pedagogové musí snažit odpoutávat jejich pozornost jinam a vyčlenit žákovi prostor, kde bude o samotě a kde se dotýkat může. Opět se musí vymezit i prostor časový, aby to nebylo neúměrně často.
- Někteří žáci se dotýkají intimních partií ostatních žáků a pedagogů. Vzhledem k tomu, že vzděláváme žáky od dětství přes dospívání až do dospělosti, je přístup trochu rozdílný. U dítěte se nejedná o sexuální podtext, ale o kontakt, někteří dospívající a dospělí rovněž neberou dotyk jako sexuální obtěžování. Je ale potřeba už od dětství žáky učit vhodnému chování, které nebude obtěžovat, omezovat nebo ohrožovat ostatní lidi. Je potřeba umět rozlišit hranici dětství, dospívání a dospělosti a s tím i změnu přístupu k žákovi. Za hranici dětství a dospívání můžeme považovat 10. rok.
- U dospívajících a dospělých žáků, kteří v rámci svobodné sexuální volby navazují sexuální vztahy je potřeba oddělit prostor volnočasový a školní či pracovní.

Sexuální násilí

Jednou z hlavních úkolů sexuální výchovy je ochrana žáků před jakýmkoli sexuálním násilím a zneužitím. Škola maximálně předchází veškerým projevům násilí se sexuálním podtextem. Jakýkoli projev násilí je zpracován a řešen tak, aby se již neopakoval. Projev násilí je hodnocen jako přestupek proti školnímu řádu. Nevhodné chování v tomto směru je nutné řešit s rodiči (klíčovými pracovníky, zákonnými zástupci) a odkázat je na odborníky.

Kontaktní formy péče o žák

Rodičům je při přijímání žáka do školy a při každých třídních schůzkách předán kontakt na odborníky na oblast sexuality lidí s postižením – pracovnici Centra 83 Zdenu Šikalovou, organizaci Pohoda, která zajišťuje individuální konzultace, školení i krizovou intervenci v oblasti sexuality osob s mentálním postižením.

Pedagogové školy jsou často prvními osobami, které musí zaujmout vhodné stanovisko a nabídnout žákovi pomoc při projevech sexuality a problémech s nimi spojených – intimní hygiena (ošetření menstruace, ejakulace), masturbace, touha se dotýkat intimních partií, či intimních částí těla ostatních. Každý nemusí být plně vybaven pro řešení těchto intimních problémů, proto může požádat některého z kolegů o intervenci, případně zkontaktovat specializovaného odborníka. Vše samozřejmě s ohledem na soukromí žáka. Jakákoli intervence je diskrétně a včas sdělena rodičům (klíčovým pracovníkům či zákonným zástupcům).

V Mladé Boleslavi dne 3.8.2018 Mgr. Gabriela Solničková, ředitelka školy

Příloha I.

Sexuální výchova ve vzdělávacím programu školy

Sexuální výchova je přímo obsažena v některých vyučovacích předmětech, ale tak jako u jiných předmětů je přítomna v celém výchovně vzdělávacím procesu.

Naše škola vzdělává žáky podle Výuka probíhá dle ŠVP „Škola pro život II“

Ve ŠVP je zastoupena konkrétně v těchto předmětech:

ŠVP I – Prvouka, Věcné učení, Výchova ke zdraví

ŠVP II – Rozumová výchova, Pracovní výchova, Řečová výchova

Pedagogové vhodně reagují na aktuální situaci a potřeby žáků. Při výuce využívají zejména tyto výchovné a vzdělávací strategie:

- používáme vyučovací metody s ohledem na stupeň postižení žáka a individuální přístup
- při využití metod zohledňujeme individuální potřeby jednotlivých žáků
- při výkladu a upevňování učiva uplatňujeme formu hry
- vyučujeme pomocí názorných pomůcek, obrázkového materiálu, internetu, výukových CD, pracovních listů „Listy sexuality“
- umožňujeme žákům vyjádření vlastního názoru a seberealizaci (svobodné sexuální rozhodnutí)
- využíváme konkrétních zkušeností žáků
- žáky vedeme k následování příkladu pedagoga
- k motivaci žáků využíváme kladné hodnocení a pochvalu
- při výuce navozujeme klidné a přátelské prostředí
- formou skupinové práce učíme žáky pracovat v týmu a respektovat individualitu členů
- umožňujeme žákům prožitek spokojenosti z vlastního úspěchu
- podporujeme sebedůvěru žáků
- zprostředkováváme žákům výuku v co nejpřirozenějším prostředí vzhledem k probíraným tématům
- žáky vedeme k samostatnosti při řešení zadaných úkolů
- žákům umožňujeme řešit úkoly způsobem dle vlastního výběru
- využíváme přednášek odborníků
- pro posílení sebevědomí žáka udržujeme přátelskou atmosféru
- navozujeme pocit důvěry a bezpečí
- společnými činnostmi a prací ve skupině rozvíjíme kladné vztahy mezi spolužáky
- umožňujeme žákovi prožitek spokojenosti z vlastního úspěchu

Konkrétní body sexuální výchovy ve vzdělávacích programech:

Prvouka žáci 1. – 6. ročník

Žáci se učí správně pojmenovávat předměty, jevy a situace na základě pozorování a vlastních praktických zkušeností. Nové znalosti a dovednosti se učí uplatňovat v běžném životě. Předmět pomáhá žákům získat dovednosti, jak se co nejsamostatněji orientovat

v okolním prostředí a jak si počínat při řešení různých životních situací.

Očekávané výstupy školy:

1. ročník 1. období

- dodržovat zásady osobní hygieny a zvládat základní sebeobsluhu
- pojmenovat hlavní části lidského těla
- dokázat upozornit na své zdravotní potíže
- dodržovat pravidla pro soužití v rodině, ve škole, mezi kamarády
- pojmenovat nejběžnější pracovní činnosti
- rozpoznat ve svém okolí nevhodné jednání a chování vrstevníků a dospělých
- vědět kde hledat pomoc v případě ohrožení vlastní osoby
- vědět jak se chovat při setkání s neznámými lidmi

1. ročník 2. období

- dodržovat pravidla pro soužití v rodině, ve škole, mezi kamarády
- projevovat toleranci k odlišnostem spolužáků
- rozpoznat ve svém okolí nevhodné jednání a chování vrstevníků a dospělých
- vědět kde hledat pomoc v případě ohrožení vlastní osoby

Učivo

- lidské tělo a jeho části, lidské smysly
- péče o zdraví – základní hygienické návyky (mytí rukou, česání, smrkání, používání toalety, stříhání nehtů, čištění zubů, intimní hygiena).
-

1. ročník 2. období

- role členů rodiny
- vznik a zánik manželství
- osobní bezpečí, odpovědná osoba, na kterou se obrátit v případě potřeby
- protiprávní jednání a jeho postih (krádež, šikana, zneužívání, týrání)

VĚCNÉ UČENÍ 7. – 10 ročník

Předmět upevňuje a rozšiřuje pojmosloví, které zahrnuje předměty a činnosti, s nimiž se žák v běžném životě setkává nebo může setkat. Pomáhá také orientovat se v sociálních rolích jednotlivých lidí. Přispívá tak k lepšímu pochopení života kolem nás a rozšiřuje a zkvalitňuje komunikativní možnosti žáka. Osvojené vědomosti dále přispívají k větší samostatnosti žáka. Seznamuje žáky s řadou vědomostí a zkušeností.

Očekávané výstupy

- být seznámen se základními právy a povinnostmi občana
- uvědomovat si rizika a důsledky protiprávního jednání
- znát hodnoty přátelství a vztahů mezi lidmi
- mít základní informace o otázkách rodinného života a rozlišovat postavení a role rodinných příslušníků
- respektovat pravidla společenského soužití
- uplatňovat vhodné způsoby chování a komunikace v různých situacích, rozlišit projevy nepřiměřeného chování

Učivo:

- rodina, škola, funkce a struktura rodiny, širší rodina, odpovědnost rodičů za výchovu dětí
- práva a povinnosti žáků, vztahy ve škole
- mezilidské vztahy ve společnosti, základní pravidla společenského chování, mezilidská komunikace

- úcta k člověku, rovnoprávné postavení žen a mužů, rovnocennost - základní lidská práva, práva dítěte a jejich ochrana
- týrané dítě, zneužívané dítě, šikana, diskriminace
- člověk a právo, práva a povinnosti občana, policie a soudy, právní dokumenty občana, druhy a postihy protiprávního jednání, trestná činnost mládeže

Výchova ke zdraví 9., 10. ročník

Předmět čerpá ze vzdělávací oblasti Člověk a zdraví. Navazuje na vzdělávací oblast Člověk a jeho svět. Poskytuje žákům informace o člověku v souvislosti s preventivní ochranou jeho zdraví. Vede je ke zdravému způsobu života a k péči o své zdraví. Žáci si upevňují hygienické, stravovací a pracovní návyky, rozvíjejí sociální a komunikační dovednosti, učí se odmítat škodlivé látky, předcházet úrazům a čelit vlastnímu ohrožení v různých situacích.

Očekávané výstupy:

- vědět o významu dobrého soužití mezi vrstevníky i členy rodiny
- chápat základní životní potřeby a jejich naplňování ve shodě se zdravím
- znát vlastní tělo a chápat změny v souvislosti s dospíváním
- vědět o rozdílech mezi pohlavími
- znát rozdíl mezi zdravým sexuálním chováním a chováním zdraví ohrožující (zneužívání, promiskuita…)
- umět se správně a bezpečně chovat v kontaktu s vrstevníky, s neznámými lidmi a v krizových situacích
- vědět, kam se v případě potřeby obrátit o pomoc
- znát a umět použít pro něho důležitá telefonní čísla
- uplatňovat osvojené sociální dovednosti v kontaktu se sociálně patologickými jevy
- zaujmout odmítavý postoj ke všem formám brutality a násilí

Učivo:

- kamarádství, přátelství, láska
- partnerské vztahy, manželství, rodičovství
- vztahy a soužití v rodině, ve škole, vrstevnické skupiny, nebezpečí „party“
- dětství, puberta, dospívání, tělesné a psychické změny
- sexuální dospívání, bezpečné sexuální chování, antikoncepce, těhotenství
- tělesná hygiena, intimní hygiena
- sexuální kriminalita, formy sexuálního zneužívání
- komunikace se službami odborné pomoci – exkurze, besedy, praktické dovednosti
- bezpečné chování, komunikace s vrstevníky a neznámými lidmi

ŠVP II.

Rozumová výchova – 1.- 10. ročník

Očekávané výstupy:

- pojmenovat části svého těla, nebo na ně ukázat
- reagovat na oslovení jménem, znát své jméno
- znát členy své rodiny, poznat své spolužáky i učitele, podle schopností je oslovovat jménem

- vnímat různé podněty a reagovat na ně
- poznat a používat předměty denní potřeby, uplatňovat základní hygienické a sebeobslužné činnosti
- vnímat a uspokojovat základní životní potřeby, sdělit své pocity a upozornit na zdravotní potíže

Učivo:
- vlastní osoba; znát, používat vlastní jméno, reagovat na oslovení
- části těla a jejich pojmenovávání či ukazování
- sebeobslužné, hygienické a stravovací návyky
- péče o zdraví
- rodina, členové rodiny, jména členů rodiny
- vztahy mezi lidmi, člověk známý – cizí
- škola, třída, seznámení s budovou, orientace ve třídě, v budově
- školní pomůcky
- vztahy ve škole, spolužáci (rozlišení chlapec – dívka), učitelé

Řečová výchova
Očekávaný výstup -

Vyjádřit souhlas – nesouhlas, libost – nelibost

Pracovní výchova
Očekávaný výstup
- zvládnout základní hygienické návyky a sebeobslužné činnosti, dbát na svůj zevnějšek

Učivo
- hygienické návyky; osobní hygiena, spolupráce při hygieně, funkce a používání hygienických potřeb a pomůcek